

Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського»

Факультет музичної та хореографічної освіти

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ**

Для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальностей: 014
Середня освіта (Музичне мистецтво), 025 Музичне мистецтво, 024 Хореографія

Одеса – 2024

УДК: 378.22:78(07)

Затверджено вченою радою ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського». Протокол від 27 червня 2024 року №17

Укладачі: докторка педагогічних наук, професорка О.Є. Реброва; докторка педагогічних наук, професорка Г. Ю. Ніколаї, кандидатка педагогічних наук Г.О. Реброва.

Рецензенти:

Мартинюк Тетяна Володимирівна, докторка мистецтвознавства, професорка, завідувачка кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання; Університет Григорія Сковороди в Переяславі.

Батюк Наталія Орестівна, кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри музичного мистецтва і хореографії; ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського».

Реброва, О.Є., Ніколаї, Г.Ю., Реброва, Г.О. Методичні рекомендації до написання курсової роботи. Для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальностей: 014 Середня освіта (Музичне мистецтво), 025 Музичне мистецтво, 024 Хореографія. Одеса, 2024 : ПНПУ імені К.Д. Ушинського. 48 с.

Методичні рекомендації до написання курсової роботи орієнтовані на підготовку здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які навчаються за спеціальностей 014 Середня освіта (Музичне) мистецтво; 024 Хореографія; 025 Музичне мистецтво. Зміст методичних рекомендацій враховує загальні вимоги щодо курсових робіт та специфіку спеціальностей, за якими навчаються здобувачі. Пропоновані принципи самоорганізації пізнавально-пошукової, навчально-дослідної діяльності, тейм-менеджменту; представлено загально-наукові методи та спеціальні дослідницькі методи, які можуть бути застосовані здобувачами в процесі написання курсової роботи.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Вибір теми та організація виконання і захисту курсової роботи.....	10
Структура курсової роботи.....	12
Обсяг і правила оформлення курсової роботи.....	16
Критерії оцінювання та захист курсової роботи.....	20
Рекомендації до самостійної роботи над курсовою.....	22
Рекомендації щодо академічної доброчесності.....	26
Методи навчально-дослідної, пізнавально-пошукової діяльності.....	29
Оцінювання захисту курсової роботи.....	34
Література.....	37
Додатки.....	39
Додаток А. Зразок оформлення титульної сторінки курсової роботи.....	39
Додаток Б. Зразок оформлення змісту курсової роботи.....	40
Додаток В. Рекомендації з оформлення посилань в наукових роботах (APA).....	41

Вступ

Курсова робота є одним з перших та основних жанрів академічного тексту під час навчання на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти. Як правило, курсова робота є окремим кредитним модулем в межах того або того освітнього обов'язкового компоненту. Разом з тим, можуть бути застосовані знання, набуті під час опанування інших обов'язкових компонентів, які за змістом відповідають встановленим освітньою програмою міждисциплінарним зв'язкам.

Курсова робота виконується здобувачем вищої освіти першого (бакалаврського) рівня на основі набутих фахових компетентностей під керівництвом наукового керівника. Написання курсової роботи – процес і результат самостійної пізнавально-пошукової або навчально-наукової діяльності здобувачів з обраної теми/проблеми. Разом з тим, цей вид навчальної діяльності потребує консультування наукового керівника, який допомагає спланувати пізнавально-дослідницький процес та представити його результати у відповідному жанрі академічного тексту з огляду на конкретну вимогу – творче розв'язання проблеми, яка поставлена за мету дослідження. Змістовими напрямками курсової роботи відповідно до галузі знань і спеціальності можуть бути: історико-теоретичні, методичні, творчо-організаційні, мистецтвознавчі (за видами мистецтва), мистецько-педагогічні проблеми, які цікавлять здобувача та відповідають дисципліні, з якої пишеться курсова робота.

Мета виконання курсової роботи полягає в закріпленні та поглибленні здобувачем вищої освіти теоретичних та практичних знань з обраної спеціальності, виконавського фаху з музичного або хореографічного виконавства, їх застосування для розв'язання конкретних завдань, формування навичок самостійної викладацької, дослідницької та інтерпретаційної (мистецько-виконавської) роботи з теоретичним та методичним узагальненням, що передбачає

творче розв'язання фахового завдання з відповідної навчальної мистецько-методичної / мистецько-виконавської дисципліни.

Дисципліни, з яких пишеться курсова робота, відображені в освітньо-професійній програмі. Протягом років навчання на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти пишуться дві курсових роботи, але назви освітніх компонентів, яким вони відповідають, можуть змінюватися. Отже, для точної орієнтації здобувачам треба орієнтуватися в ОПП, за якою вони навчаються, і які є у відкритому доступі на сайті факультету музичної та хореографічної освіти.

Слід враховувати, що викладач освітнього компоненту, тобто дисципліни, яка вивчається та з якої пишеться курсова робота обов'язково має повідомити здобувачів. Разом з тим, варто одразу поцікавитися самостійно, з яких саме дисциплін передбачено написання курсових робіт, що краще зорієнтуватися з міжпредметними зв'язками, які можуть бути застосовані, які цікаві здобувачу. Це уможливить якісність пізнавального, навчально-дослідницького пошуку та забезпечить ґрунтовність курсової роботи.

У якості прикладу наведемо таблицю з переліком дисциплін, з яких передбачено написання курсових робіт для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти відповідно освітньо-професійної програми за роками.

У подальшому для здобувачів наступних років навчання логіка буде така саме. Отже, рекомендовано одразу ознайомлюватися з освітньо-професійною програмою, на яку поступає здобувач, відповідно до року вступу.

У наведеному прикладі подаються назви освітніх компонентів відповідно до набору 2024 року. У подальшому здобувачам наступних років навчання рекомендуємо звертати увагу на пункт 2.1 Перелік освітніх компонент ОПП, де вказано усі ОК та конкретизовано, з якого передбачено написання курсової роботи. Окрім того, у підпункті 2.2. представлено структурно-логічну схему

освітніх компонентів, як вони розподілені за семестрами та які міжпредметні зв'язки передбачено.

Таблиця 1

Дисципліни, за якими пишуться курсові роботи відповідно до року навчання та спеціальності.

Спеціальність, назва ОПП	Рік затвердження ОПП (рік вступу до навчання)	Назва освітнього компонента (дисципліни)	Курс (рік навчання, коли пишеться курсова робота)
024 Хореографія; ОПП Хореографія	2024	ОК 21 Методика роботи хореографа в багатопрофільних закладах мистецької освіти / курсова	2 курс, 4 семестр
024 Хореографія; ОПП Хореографія	2023	ОК 22 Методика роботи з хореографічним колективом	2 курс, 4 семестр
024 Хореографія; ОПП Хореографія	2024	ОК 07 Культурологія, художня культура, етика та естетика /курсова робота	4 курс 7 семестр
025 Музичне мистецтво ОПП Музичне мистецтво	2024	ОК 09 Мистецька педагогіка	2 курс 3 семестр
025 Музичне мистецтво ОПП Музичне мистецтво	2024	ОК 23 Методика викладання музично- виконавських дисциплін	3 курс 5 семестр
014 Середня освіта (Музичне мистецтво)	2024	ОК 11 Методика викладання мистецтва в ЗЗСО	4 курс 7 семестр
014 Середня освіта	2023	ОК 11 Методика	4 курс 7 семестр

(Музичне мистецтво)		викладання музичного мистецтва в ЗЗСО	
014 Середня освіта (Музичне мистецтво)	2024	ОК 10 Педагогічна інноватика в мистецькій освіті	2 курс 4 семестр

Варто звернути увагу, що у пропонованій таблиці є приклади дисциплін, з яких пишеться курсова робота з ОПП різних років. Це саме той випадок, коли здійснюються зміни в ОПП та назви окремих ОК.

Завдання курсової роботи.

Під час написання курсової роботи слід орієнтуватися на основний перелік **завдань**, які постають перед здобувачем. А саме:

- опрацювання та опанування первинних навичок проведення науково-теоретичних, науково-методичних досліджень;
- закріплення умінь пізнавально-пошукової діяльності, навчально-дослідної роботи;
- самостійне виявлення та осмислення проблеми в обраній галузі знань;
- визначення ключових понять, які складають основний зміст курсової роботи і потребують пізнавально-наукової рефлексії;
- збирання, аналіз та систематизація літературних джерел відповідних до проблеми курсової роботи;
- узагальнення отриманих теоретичних, методичних, практико-орієнтованих та інших знань;
- формулювання висновків, пропозицій і рекомендацій;
- закріплення, систематизація і поглиблення набутих знань;
- засвоєння та опрацювання навичок академічного письма;
- оволодіння культурою академічної доброчесності, грамотного та коректного цитування;

- розвиток навичок практичного застосування теоретичних, історичних, методологічних або методичних знань;
- формування способів відбору, групування та узагальнення інформації;
- формування умінь застосування методичних/спеціальних компетентностей та узагальнення практичного досвіду, який потребує теоретичного та системного узагальнення.

У результаті виконання курсової роботи передбачено набуття таких *умінь*:

- формулювати мету і завдання навчально-пізнавальної, дослідно-пошукової, методичної роботи;
- складати план досягнення поставленої мети та розв'язання сформульованих завдань навчально-пізнавальної роботи з елементами наукового дослідження;
- здійснювати бібліографічний пошук із застосуванням сучасних інформаційних технологій;
- визначати ключові слова навчально-дослідної роботи, що оформляється як курсове дослідження (теоретичне, методичне, прикладне);
- здійснювати обробку отриманої інформації;
- застосовувати отриману інформацію задля розкриття навчально-дослідницької ідеї, обґрунтування теоретичних положень а також авторської позиції, виходячи із завдань конкретного курсового дослідження;
- оформляти результати обробки наукових джерел, дотримуватися норм академічної доброчесності.

Етапи підготовки та написання курсової роботи:

1. Вибір, формулювання теми та її узгодження з науковим керівником і завідувачем кафедри, на якій виконується курсова робота.
2. Обґрунтування структури роботи та її узгодження з науковим керівником.

3. Складання бібліографії, списку джерел, каталогу звукозаписів, теоретичної бази, відеоматеріалу, нотного матеріалу (у разі потреби) тощо

4. Опрацювання теоретичного матеріалу, обробка та аналіз отриманої інформації із застосуванням сучасних методів та їх узгодження з науковим керівником.

5. Оформлення вступу курсової роботи з визначенням наукового або навчально-дослідницького апарату:

а) обґрунтування актуальності обраної теми;

б) постановка мети і конкретних завдань курсової роботи як навчально-дослідницького продукту;

в) визначення об'єкта і предмета дослідницько-пошукової (теоретичної, методичної, практико-зорієнтованої) роботи;

г) вибір методів (методик) здійснення навчально-дослідної роботи.

6. Опис і оформлення практичної/методичної частини. У разі відсутності практичної частини за вибором здобувача і погодженням наукового керівника можливі такі аспекти: історичний, практико-аналітичний (узагальнення спостережень виконавської практики), порівняльний та ін.

7. Редагування та технічне оформлення курсової роботи в цілому.

8. Подання роботи науковому керівникові.

9. Доопрацювання курсової роботи з урахуванням зауважень керівника і подання остаточного варіанту роботи.

10. Формулювання висновків та обговорення їх з науковим керівником.

11. Оформлення курсової роботи відповідно до встановлених вимог; підготовка до перевірки на предмет текстових запозичень.

12. Оформлення додатків (фото, таблиці, нотний матеріал, сценографія, сценарій проєкту тощо).

13. Підготовка роботи до захисту (доклад)

Вибір теми та організація виконання і захисту курсової роботи

Тематика курсових робіт, що виконується в межах навчальної дисципліни, повинна відповідати робочій програмі цієї дисципліни. На освітніх програмах факультету музичної та хореографічної освіти курсові роботи не є окремим освітнім компонентом, а відносяться до певного освітнього компоненту. Курсова робота є завершальним етапом проходження освітнього компоненту. Протягом вивчення і складання усіх модулів і тем, варто вже зорієнтуватися на темі курсової роботи. Це уможливіть відповідність теми курсової роботи змісту освітнього компоненту, а також дозволить застосовувати пройдений матеріал під час роботи над курсовою.

Якщо тема і проблема визначена, то можливо застосування й міжпредметних зв'язків. Але сама курсова робота не буде міждисциплінарною. У разі відведення 3 кредитів на курсову та введення її в ОПП як окрему ОК, можливі міждисциплінарні курсові роботи.

Тематика курсової роботи повинна бути пов'язаною з актуальними напрямками відповідної галузі знань. Якщо галузь знань 01 – Освіта/Педагогіка, то домінують змістовою лінією буде саме педагогіка, а вже в її аспекті застосовано мистецтво. Професійна спрямованість такою тематики має бути зорієнтована саме на педагогічну проблематику. З погляду на спеціалізацію (Мистецтво. Музичне мистецтво), наголос робиться на традиціях, закономірностях, принципах, інноваціях, методики тощо, що зв'язане з викладанням мистецтва, зокрема й музичного мистецтва в закладах загальної середньої освіти, у позашкільній, у позакласній роботі. Актуальним натеper є такі умови опанування мистецтва та його викладання, як формальна, неформальна та інформальна освіта.

Майбутні бакалаври середньої освіти зі спеціалізацією Мистецтва, музичне мистецтво можуть присвятити свою курсову роботу таким сучасним аспектам викладання мистецтва.

Щодо галузі знань 02 – Культура і мистецтво, то тематика таких курсових робіт має враховувати мистецтвознавчий контекст змістових ліній. Разом з тим, у дисциплінах, з яких пишеться курсові роботи, є також тематика педагогічного потенціалу мистецтва, історичних аспектів, особливостей розвитку жанрів, стилів мистецтва. Варто враховувати, що кожному історичному етапі розвитку культури людство, мистецтво виконувало свої функції, серед яких домінувальними були і є натеper, просвітницька, вихована, творчо-розвивальна. Кожна доба актуалізувала ту або ту функцію. Історичні події, географічні, геолокаційні та інші чинники загострювали по потребу в певних функціях. Сьогодні, наприклад, актуалізувалася реабілітаційна, терапевтична функція мистецтва. Це викликає зацікавлення здобувачів відповідними темами. Ще одним чинником зацікавленого ставлення до інновацій у мистецтві є інформаційні технології, які вносять багато змін в методиках викладання мистецтва.

Отже, пошук тематики курсових робіт має бути зорієнтований на дві взаємозв'язані траєкторії: актуальність проблеми в мистецькій та мистецько-педагогічній галузі; зацікавлене ставлення здобувача до певних проблем мистецтва та його викладання.

Ця рекомендація надається у контексті індивідуальної траєкторії розвитку та студентоцентрованого навчання.

Закріплення тем курсових робіт за здобувачами, визначення наукових керівників та термінів захисту затверджується протоколом засідання кафедри. Захист курсових робіт має відбутися до початку підсумкової атестації.

У разі потреби можна змінювати тему курсової роботи з дозволу завідувача кафедри за письмовою заявою здобувача та після погодження з науковим

керівником, проте не пізніше, ніж за місяць до завершення терміну виконання курсової роботи.

Протягом місяця від дати отримання теми здобувач повинен подати науковому керівнику розгорнутий план курсової роботи, а також огляд опрацьованої літератури.

Завершена курсова робота підлягає перевірці на наявність текстових запозичень. Кожна кафедра має можливість перевірити роботу на плагіат програмою AntiPlagiarism, що здійснюється безкоштовно. Результати перевірки обговорюються на кафедрі, за якою закріплено ОК, з якої пишеться курсова робота. У разі наявності текстових запозичень здобувач виправляє визначені недоліки та повертаю роботу на перевірку вже за власний кошт безпосередньо на сайт бібліотеки Університету Ушинського.

Після проходження перевірки курсової роботи здобувач готується до захисту. Текст курсової роботи оприлюднюється в системі Teams. У завантаженому вигляді курсові роботи мають бути завантажено не пізніше, ніж за три дні до захисту. У випадку порушення термінів і порядку подання курсової роботи здобувач не допускається до захисту.

Захист здійснюється в присутності комісію, яку призначають кожного року. До складу екзаменаційної комісії включаються наукові керівники, викладач основної дисципліни, з якої пишеться курсова робота. складає

За умов відсутності здобувача під час захисту з поважних причин завідувач кафедри може перенести дату захисту курсової роботи.

Структура курсової роботи

Курсова робота має характер завершеного індивідуального навчально-дослідного завдання з розширеною теоретико-методичною, історичною,

методологічною інформацією, не виключеним є компаративістська проблематика. Зазначена інформація є узагальненням аналізу наукової літератури; передбачено та вітається описання результатів власного практичного викладацького/педагогічного досвіду, набутого під час педагогічної практики або в умовах власної викладацької/навчальної роботи здобувача, або результати спостереження за викладацькою, постановочною, виконавською діяльністю. Робота має зміст, логічну послідовність викладу матеріалу, структуру та оформлення відповідно до вимог.

Курсова робота має таку структуру:

- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- основна частина:
 - два розділи, що складаються щонайменше з двох підрозділів;
- висновки до кожного розділу;
- загальні висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідністю).

Титульний аркуш курсової роботи повинен містити повну назву Університету, факультету, кафедри, де виконана робота; прізвище, ім'я, по батькові автора; назву роботи; шифр і найменування спеціальності; науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по-батькові наукового керівника, місто захисту і рік (додаток А).

У змісті послідовно вказуються назви розділів та підрозділів курсової роботи із зазначенням сторінок. Формулювання назв має бути лаконічним та відповідати змісту розділів/підрозділів.

У вступі обґрунтовується актуальність теми дослідження; вказується ступінь її висвітлення в наукових джерелах, визначається апарат навчально-дослідної роботи: об'єкт, предмет, мета, завдання та методи дослідження. Також у вступі представлено структуру курсової роботи, кількість сторінок, кількість використаних джерел, зокрема, іноземною мовою. У разі наявності апробації та публікації здобувача, вони також вказуються у вступі. Для цього використовується таке речення тексту: результати курсової роботи пройшли апробацію на конференції (вказується назва, час і місто проведення конференції); результати теоретичного дослідження курсової роботи опубліковано в наступних джерелах: подається назва доробку, назва журналу, рік, номер видання, сторінки.

В основній частині передбачено два розділи. У першому розділі висвітлюються результати теоретичного пошуку наукової літератури з проблеми дослідження (теоретичного, історичного) відповідно до специфіки спеціальності навчання та навчальної дисципліни, з якої виконується курсова робота. Також в одному з підрозділі можна розкрити сутність основних ключових понять, які застосовані в курсовій роботі. Важливо здійснити порівняльний аналіз та показати його результати. Наприклад, курсова робота присвячена українському солоспіву. Варто знайти наукові статті, де цей жанр пояснюється, з якими жанрами він зіставлений. Після аналізу подати узагальнену думку щодо жанру українського солоспіву в музичній культурі. Так саме в галузі хореографії. Наприклад, розбирається феномен хореографічних здібностей. Рекомендовано розглянути їх різновиди, які можуть бути представлені в наукових джерелах окремо. Подати інформацію щодо кожного доробку. А потім звести усі напрацювання та побудувати свою теоретичну модель хореографічних здібностей.

Рекомендуємо продавати опрацьовану інформацію за логікою: від загального до конкретного. Якщо, наприклад, розглядаються творчі здібності в хореографії або у музичному виконавстві, то варто показати сутність феномену

здібностей в психології, в мистецькій педагогіці, потім розкрити феномен творчих здібностей та спеціальних здібностей. І вже завершувати теоретичні узагальнення сутністю саме хореографічних, або музично-виконавських здібностей.

У другому розділі можуть бути висвітлені такі аспекти дослідження, як узагальнення практичного досвіду, презентація власних методичних здобутків, опрацьованих під час педагогічної практики, аналіз досвіду роботи творчих колективів, описання перспективи практичного застосування результатів теоретичного дослідження тощо.

Якщо у здобувача є власний виконавський, композиційний, педагогічний досвід, його можна подати в підрозділі 2.2. Але не представляти в ньому зміст проєкту повністю, або сценарій уроку. Можна подавати окремі аспекти, що відповідають завданням дослідження. Цілісний проєкт, його сценарій, подаються в додатках.

Кожен розділ завершується лаконічним висновком, що узагальнює викладений матеріал. Зазначаються основні науково-теоретичні та практичні результати проведеної навчально-дослідної роботи або наукового дослідження (теоретичного, методичного, практичного).

У випадку застосування елементів емпіричного дослідження в межах курсової роботи не варто проводити і доводити результативність експериментальної методики, оскільки в умовах педагогічної практики як правило немає відповідних умов для її перевірки.

Отже, у другому розділі може бути висвітлений емпіричний досвід здобувачів, опрацювання цікавих методів, розробка і проведення проєктів, цікавих заходів тощо, але не експериментальна робота. Може бути представлено пропозиції і рекомендації з їх стислим обґрунтуванням, також визначено можливість практичного використання результатів теоретичних напрацювань,

методичних здобутків тощо; а також зазначаються проблеми, що залишилися невирішеними і потребують подальшого дослідження.

У разі продовження навчання на другому (магістерському) рівні вищої освіти, здобувачі можуть продовжити дослідження вже з урахуванням емпіричних методів в експериментальному режимі. У такому випадку обов'язково треба дати посилання на результати курсової роботи і подати її перелік використаних джерел.

Наприкінці курсової роботи здобувач формулює загальні висновки. Якщо у розділах вони мали стислий характер і відповідав досягненню пізнавально-пошукової, дослідницької діяльності відповідно до кожного підрозділу, то загальні висновки треба формулювати відповідно до завдань дослідження, які презентовані у вступі. Висновки вже пронумеровані відповідно завданням.

Радимо застосовувати такі речення або схожі тексти:

- проведене дослідження дозволило досягти мети, розв'язати поставлені завдання та сформулювати наступні висновки;
- здійснене теоретико-методичне (або історичне) дослідження дозволило визначити актуальні аспекти музичного/хореографічного мистецтва або музично-педагогічного процесу та сформулювати наступні висновки.

Обсяг і правила оформлення курсової роботи

Курсова робота оформлюється у вигляді рукопису в друкованому вигляді.

Кожна сторінка повинна мати однакові поля: розмір лівого поля – 30 мм, правого – 10 мм, верхнього та нижнього – по 20 мм, рамки для сторінок не використовуються.

Обсяг тексту курсової роботи становить не менше 1 друкованого аркушу. Друкований аркуш дорівнює 24 сторінкам формату А 4 (кегель 14 через 1,5 інтервалу).

Набір тексту повинен задовольняти таким вимогам: шрифт Times New Roman, кегль 14, через 1,5 комп'ютерного інтервалу. Формат тексту: вирівнювання по ширині, без переносів, абзац – відступ 1,25 мм, щільність тексту – 100%.

Заголовки структурних частин курсової роботи («ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ») друкують великими літерами, напівжирним, з вирівнюванням по центру. Вони починаються з нової сторінки. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої), напівжирним, з абзацу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Висновки до розділів друкуються маленькими літерами. Вони продовжують сторінку підрозділу, але з подвійним пропуском.

Основний текст оформляється без використання оригінальних стилів, бажано уникати підтекстових зносок; він має бути ретельно вичитаний, не містити прихованого тексту та тексту, розміченого кольорами. По тексту використовуються однакові лапки, а саме: «» та апостроф: '.

Першою сторінкою курсової роботи є титульна, яка включається до загальної нумерації сторінок роботи. На титульній сторінці номер не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки.

До основного обсягу курсової роботи не входять додатки, список використаних джерел, таблиці, картосхеми та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Однак, усі сторінки зазначених структурних частин та елементів курсової роботи підлягають суцільній нумерації.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знаку №.

Такі структурні частини курсової роботи, як зміст, вступ, висновки, список використаних джерел, додатки не мають порядкового номера. Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ». Після номера крапку не ставлять, потім з нового

рядка друкують заголовок розділу. Назву розділу друкують великими літерами з вирівнюванням по центру.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. У кінці номера підрозділу теж ставиться крапка, наприклад: «2.3» (третій підрозділ другого розділу). Потім, у тому ж рядку, наводять заголовок підрозділу. За необхідності, у межах підрозділу можуть бути виокремлені пункти. Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. У кінці номера теж ставиться крапка, наприклад: «1.3.2.» (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім, у тому ж рядку, наводять заголовок пункту. Пункт може не мати заголовка. Номери та назви підрозділів і та пунктів друкують з абзацу з вирівнюванням по ширині.

Курсова робота може містити ілюстрації, зокрема фотографії, сценографіку, ноти, схеми, графіки, діаграми, рисунки). Якщо курсова робота містить елементи статистичних порівнянь, можуть бути застосовано гістограми. Таблиці необхідно подавати в курсовій роботі, як і в інших академічних текстах, безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, розміщені на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок. Ілюстрації (за винятком ілюстрацій, поданих у додатках) позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу з абзацу з вирівнюванням по ширині.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера.

Формули, рівняння в курсовій роботі (якщо на них є посилання в тексті) нумерують у межах розділу.

Звертаємо увагу здобувачів на застосування додатків. Вони мають нумерацію ЛІТЕРАМИ. По тексті курсової роботи передбачено вказувати на додаток та його Літеру (у разі потреби).

Під час написання курсової роботи здобувач освіти повинен посилатися на джерела, які включені до бібліографії за текстом, після згадування про них у дужках вказують ПІБ автора, та рік видання, наприклад (Петренко М. К., 2019), тобто початок бібліографічного опису за *APA* (додаток Б). При посиланні на розділи, підрозділи, пункти, підпункти, ілюстрації, таблиці, формули, рівняння, додатки зазначають їх номери (зокрема: «у розділі 2», «відповідно до 2.3.4», «рис. 1.3.», «за формулою (3.1)», «у рівнянні (1.12)», «у додатку Б», «у табл.1.2». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації потрібно вказувати скорочено слово «дивись» (див.).

Список використаних джерел містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків. Здобувач повинен дотримуватися вимоги щодо використання наукових джерел (*APA* чи *ДСТУ* або інше за вибором кафедри). Рекомендується (дозволяється) використання наукових джерел, опублікованих за останні 5-10 років (додаток Б).

Додатки оформлюють як продовження курсової роботи, розміщують після списку використаних джерел у порядку посилань на них у тексті роботи. Кожний додаток починається з нової сторінки. Він повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично до тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток ___» і велика літера, що позначає додаток, наприклад, додаток А. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.

Критерії оцінювання та захист курсової роботи

Курсова робота подається на кафедру в терміни, передбачені графіком навчального процесу, але не пізніше 3 днів до захисту. До курсової роботи додається звіт перевірки на ознаки плагіату, з використанням програм, які можна використовувати в Україні.

Здобувач освіти допускається до захисту курсової роботи при наявності в ній % унікального тексту, визначеного закладом вищої освіти. Переважно, це може бути не менше 51%. Усі цитування мають бути позначені відповідним чином та з посиланнями на список використаних джерел.

Захист курсової роботи проводиться публічно до початку заліково-екзаменаційної сесії згідно з розкладом.

Процедура захисту передбачає стислий виклад здобувачем головних завдань навчально-дослідної або наукової роботи, отриманих результатів, висновків та відповідей на запитання.

Оцінка якості виконання і захисту здобувачем освіти курсової роботи, що включена до структури навчальної дисципліни, входить до кількості балів, відведених на поточне оцінювання навчальних досягнень здобувачів (за рішенням кафедри при оцінюванні можуть використовуватися різноманітні коефіцієнти). Оцінка якості виконання і захисту здобувачами курсової роботи, що виконується як окремий вид самостійної навчальної діяльності відбувається за 100-бальною шкалою.

Критерії оцінювання курсової роботи розробляються провідними викладачами та затверджуються на засіданні кафедри. Об'єктами оцінювання є три складові: зміст, оформлення та захист курсової роботи.

Критерії оцінювання змісту курсової роботи:

- якість обґрунтування теми (опрацювання навчально-наукової проблеми, її зв'язок з практикою, сучасними інноваційними процесами в галузі);

- науково-теоретичний рівень змісту: творчий підхід до аналізу явищ і процесів, уміння самостійно працювати з інформаційними джерелами, аналізувати концепції й використовувати теоретичні положення стосовно теми дослідження, узагальнювати окремі факти і процеси, робити висновки;

- уміння здійснювати аналіз, узагальнення результатів теоретичного дослідження;

- логічний взаємозв'язок подачі теоретичного матеріалу;

- практичне застосування результатів роботи;

- доцільність, наочність та якість ілюстративного матеріалу, додатків (при наявності);

- дослідження вітчизняних та зарубіжних інформаційних джерел (літератури), якість оформлення, цитування, академічна доброчесність;

- рівень обґрунтування висновків дослідження;

- ступінь самостійності проведеної роботи;

- відповідність побудови структури роботи поставленим цілям і завданням;

Критерії оцінювання оформлення курсової роботи :

- відповідність обсягу та оформлення роботи встановленим вимогам;

- наявність у додатках до роботи самостійно розроблених матеріалів (фрагментів уроків, анкет, журналів спостережень та ін.), якість і грамотність їх оформлення;

- посилання на використані джерела і нормативні документи;

Критерії оцінювання захисту курсової роботи :

- вміння чітко, зрозуміло та стисло викладати основні положення проведеного дослідження (навчально-дослідної, науково-теоретичної, методичної, практичної роботи);

- повнота, глибина, обґрунтованість відповідей на питання членів комісії за змістом роботи;

- ґрунтовність висновків та рекомендацій щодо практичного використання результатів дослідження.

Оцінка за курсову роботу, що виконується як окремий вид самостійної навчальної діяльності, вноситься до відомості обліку успішності, індивідуального навчального плану здобувача та залікової книжки.

У випадку незадовільної оцінки курсової роботи оцінка виставляється у відомість обліку успішності, а робота повертається здобувачу. Повторний захист курсової роботи здійснюється під час ліквідації академічної заборгованості.

Здобувач не допускається до захисту курсової роботи у випадках порушення термінів подачі робіт на кафедру без поважних причин, про що робиться відмітка в журналі обліку курсових робіт.

Грубих порушень академічної доброчесності – керівник курсової роботи повідомляє про такий факт завідувача кафедри, після чого приймається спільне рішення про допуск курсової роботи до захисту. В обох випадках вважається, що здобувач має академічну заборгованість з курсової роботи. Йому виставляється незадовільна оцінка й рішенням кафедри пропонується доопрацювання даної теми, яку здобувач повинен доопрацювати та захистити у встановлений в Університеті термін ліквідації академічної заборгованості. В інших випадках (хвороба, відрядження тощо) здобувач має право на продовження термінів семестрового контролю.

Рекомендації до самостійної роботи над курсовою

Курсова робота відноситься до різновидів академічного тексту і озвучується засобами академічного мовлення. Варто враховувати основні ознаки академічного тексту та академічного мовлення, у разі його озвучування.

Академічному тексту властиві такі ознаки:

- безособова форма викладання матеріалу;

- відсутністю авторського індивідуального стилю, поетики, емоційно-експресивної манери висловлювання та лексики;
- текст може бути нелінійним, мати певну композиційну структуру в залежності від жанру письма/тексту;
- усі авторські твердження мають бути аргументованими та переконливими на основі застосування фактів;
- наявність докладних висновків або після кожної структури академічного тексту, або узагальнення усього викладеного матеріалу;
- слова вживаються переважно в прямих значеннях, відсутність метафор, порівнянь, художньо-образної лексики;
- активне використання термінів, наукових категорій, наукових понять та тезаурусу тої або тої наукової галузі;
- стислість викладу матеріалу має супроводжуватися смисловим змістом та насиченістю;
- коректне використання цитат з посиланнями на першоджерела.

Як вже було наголошено, процедура написання курсової роботи для здобувачка передбачає самостійну пізнавально-пошукову, теоретично-дослідницьку, методичну роботу. Так саме і аналіз практики, але слухові спостереження під час сприйняття та аналізу музичного твору, зорові спостереження (сінестезійні) під час сприйняття хореографічного твору, здійснюється здобувачем самостійно.

Практика засвідчує, що нерідко здобувачі не встигають вчасно здійснити дослідження та оформити курсову роботу. Особливі утруднення виникають під час пошуку та опрацювання наукових джерел. Чинником таких недоліків є або об'єктивний брак часу, або відсутність так званого «тайм-менеджменту». Це вміння відчувати свої можливості працювати певний час та врегулювати самостійно цей процес.

Для цього варто скористатися принципами організації праці: системність, плановість, безперервність, цілеспрямованість, науковість, координація діяльності та гігієна праці.

Тайм менеджмент зв'язаний з економією людського ресурсу. А в стані війни та впливу енергетичного чинника на освітній процес, цей феномен набуває особливої актуальності.

Нерідко здобувачам не цікаво працювати з інформацією та пошукувати наукові джерела. Це традиційна помилка, яку можна назвати «стратегія на потім». Насправді треба переломити свої лінощі та відсутність бажання і взятися за роботу. Навіть 30 хвилин на день, у вечорі, у транспорті можна знайти для пошуку необхідної інформації.

Головне для тайм-менеджменту враховувати регуляторні принципи:

- визначення своїх часових можливостей та розумової активності; кожен має такі часи «інтелектуальної активності»;
- чергувати інтелектуальні напруження та інтелектуальний відпочинок;
- починати з таких аспектів, які більш цікаві;
- планувати на наступний день невеликий обсяг завдань;
- фіксувати ідею або думку, яка була останньою під час інтелектуальної роботи, це надає змогу швидше підключитися до роботи наступного дня.;
- обов'язково записувати (можна в телефоні) ідеї щодо курсової, які раптово можуть виникати в різних умовах;

До організаційних рекомендацій віднесемо наступне:

1. Створити папку «Бібліографія», яка буде містити як переліка джерел з усіма покликаннями, так і усі джерела для докладного їх аналізу.
2. Створити окремі папки для розділів та підрозділів, вступу та висновків. Заповнювати їх поступово, як виникає нова цікава інформація.

3. Докладно ознайомитися з порядком грамотного цитування. Для цього скористатися Рекомендаціями з оформлення посилань в наукових роботах: Стиль Американської психологічної асоціації (APA style) (покликання у Додатку Б).
4. Визначити ключові слова, поняття, які будуть прямо, або опосередковано пояснювати проблему дослідження. Знайти їх сутність в довідковій літературі.
5. Визначити основний, домінуючий аспект курсової роботи, якій безпосередньо торкається власного досвіду (виконавського, методичного, дослідницького). Прописати його ідею, зміст, цікаві аспекти. Це надає змогу легше почати писати курсову. Тобто йти шляхом: від цікавого до потрібного.

Звертаємо увагу на рекомендації щодо процесу науково-пізнавального мислення. Спочатку збираються всі факти, які стосуються досліджуваної проблеми, при цьому не треба рефлексувати та усвідомлювати ставлення до них. На наступному етапі, ознайомившись з фактами, формулювати питання. Наука взагалі активізується там, де виникають питання, відповіді на які треба знаходити лише науковим шляхом. Питання задавати точно і конкретно. Але в академічному тексті не варто їх писати. Скоріше презентувати як визначену суперечність, як проблему. Далі цікавий прийом, який інколи називають «тиша розуму». Це етап, коли отримана, проаналізована інформація спонукала на задавання питань, а ось відповіді на них можуть виявитися у підсвідомості, як інсайт. Такій стан знайомий тим, хто займається наукою, володіє науковим мисленням. Ідеї, які виникають, треба зафіксувати. Але можуть виникнути й нові питання, на які варто звернути увагу та усвідомити, чи є вони дотичними до проблеми, або їх можна розглядати в іншому ракурсі та в інший час.

Рекомендації щодо академічної доброчесності

У процесі підготовки курсової роботи особлива увага звертається на недопущення порушення здобувачами правил академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне та добросовісне виконання курсової роботи, відповідальне ставлення до своїх обов'язків;

- надання достовірної інформації про результати власної діяльності під час написання курсової роботи, використанні методики досліджень і джерела інформації;

- повага до честі та гідності інших осіб;

- посилання на джерела інформації у разі запозичення ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- використання у курсовій роботі лише перевірених та достовірних джерел інформації, грамотне посилання на них;

- у разі виникнення труднощів під час написання курсової роботи звернення до інших за допомогою, яка є у межах прийнятих процедур, зокрема консультування провідних науковців (щодо редагування тексту, обговорення власних ідей тощо на студентських конференцій).

Варто розуміти основні атрибути академічної культури, яка передбачає не лише академічну доброчесність, але й відповідні види функціональної грамотності, як-от: академічна, інформаційна та міжкультурна. Ці види грамотності унеможливають академічну недоброчесність, оскільки забезпечують наступне:

- володіння культурою академічного мовлення, читання, висловлювання, здатність аргументовано висловити власну позицію, що надає

впевненості в собі і забезпечує сміливість висловлення та презентування своїх власних ідей;

– здатність пошуку інформації з різних джерел і вміння поставитися до неї критично, відрізнити неправдивість інформації, розуміти та визначити наявність плагіату або некоректного цитування в джерелах, які знайдені в інтернеті; це збагачує критичне мислення та допомагає застосовувати наукові тексти, цитати в них з максимальною ефективністю та продуктивністю;

– розширення спектру знань, зокрема, знання з інших галузей, але дотичних до проблеми; знання інших культур, цінностей.

Слід усвідомлювати основні атрибути порушення академічної доброчесності. До порушень академічної доброчесності належать:

- **Плагіат**, що характеризується наявністю прямих запозичень чужих текстів, їх фрагментів, без відповідних посилань. У межах написання курсової роботи запозичення можуть бути як з усіх друкованих та електронних джерел, захищених раніше курсових та випускних кваліфікаційних робіт, кандидатських і докторських дисертацій, дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Згідно Закону України, «Академічний плагіат — це «оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства» (Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII «Про освіту», стаття 42, частина 4).

- **Фальсифікація** – процедура, яка передбачає підробку або заміну вихідних даних для доведення ймовірних «правильних висновків».

Фабрикація – процедура, якою передбачено використання неправдивих даних як основу для аналізу, вигадування фактів, яких насправді не було, або вигадування результатів дослідження.

- *Помилковим* вважається *цитування*, яке має посилання на джерело, яке такої інформації не містить.

Види плагиату згідно з програмою Turnitin

О.Рижко (2016) звертає увагу на сайт антиплагіатної програм Turnitin, яка є найвідомішою у світі. На її сайті представлено документ «10 Types of Plagiarism». Згідно поясненням Рижко, документ «...становить собою перелік видів академічного плагиату (рангованих за ступенем тяжкості й частотою появи в текстах), укладений на основі результатів опитування близько 900 викладачів ВНЗ світу» (Рижко, 2016).

Надаємо їх перелік.

1. Clone («Submitting another's work, word-for-word, as one's own»): копіювання, точне відтворення (слово в слово) чужого тексту й видавання його за свій.

2. CTRL-C («Containing significant portions of text from a single source without alterations»): містить значну частину тексту одного джерела без змін.

3. Find — Replace («Changing key words and phrases but retaining the essential content of the source»): зберігається основний зміст джерела зі зміною ключових слів і фраз.

4. Remix («Mixing paraphrased material from multiple sources»): парафрази матеріалів кількох джерел упорядковуються так, щоб текст виглядав цілісним.

5. Recycle («Borrowing generously from one's previous work without citation») — це, по суті, дублювання автором власних результатів (т. зв. «самоплагіат»), значних шматків раніше опублікованих текстів без посилань.

6. Hybrid («Combining perfectly cited sources with copied passages without citation») — це бездоганне поєднання цитованих джерел і скопійованих абзаців без посилання.

7. Mashup («Mixing copied material from multiple sources») — це мікс, змішування скопійованих матеріалів із кількох джерел.

8. 404 Error («Citing non-existent sources or including inaccurate information about sources») — «Помилка 404»: текст містить посилання на неіснуючі джерела, недостовірні відомості про джерела.

9. RSS Feed («Including proper citation of sources but containing almost no original work»): текст має належне оформлення цитат, але майже не містить оригінальних думок.

10. Re-tweet («Including proper citation but relying too closely on the text's original wording and/or structure»): текст містить належне цитування, але, по суті, дублює формулювання та/або структуру первісного (оригінального) тексту. (10.Types of Plagiarism).

За порушення норм академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнутими до таких форм відповідальності як:

- попередження;
- повторне проходження оцінювання курсової роботи;
- зниження оцінки за курсову роботу;
- недопущення до захисту курсової роботи.

Взагалі академічна культура ґрунтується на таких постулатах, як: чесність; довіра; справедливість; повага; відповідальність; підзвітність.

Методи навчально-дослідної, пізнавально-пошукової діяльності

У якості рекомендацій пропонуємо наочно охопити етапність процедур, зв'язаних з пошуком наукової інформації. Зазначене представлено на рисунку 1 стор. 29. Як бачимо, це наочна таблиця, яка містить послідовні етапи і дії, які можна умовно прийняти за методи, якими доцільно користуватися на відповідному етапі.

Методи пошуку наукової інформації

№ з/п	Етап	Змістове наповнення
1.	Етап 1 Що шукати?	виокремлення основних проблем, питань, завдань дослідження й ключових понять
2.	Етап 2 Де шукати?	визначення переліку джерел, у яких репрезентована інформація щодо окреслених проблемних питань
3.	Етап 3 Як шукати?	вибір прийомів, за допомогою яких здійснюватиметься робота з обраними джерелами інформації (опрацювання каталогів бібліотек, робота в мережі Internet, робота з інформаційною базою і т. ін.)
4.	Етап 4 Як опрацювати?	одержання текстів (ксерокопіювання або ж читання) та їх безпосередня обробка, систематизація матеріалу відповідно до тих чи тих аспектів дослідження

Рис. 1. Поетапне застосування методів пошуку наукової інформації

На рисунку 2 (стор. 30) представлено види роботи з науковими джерелами, які будуть використовуватися під час написання курсової роботи.

У процесі роботи над курсовою треба застосовувати різні наукові методи, але переважно такі, що відносяться до групи теоретичних методів дослідження. Це такі методи, як: аналіз, синтез, індукція, дедукція, порівняння, класифікація, абстрагування, моделювання. Усі ці методи є насправді операціями мислення. Так працює мозок людини. Ми постійно щось підвергаємо аналіз, робимо умовиводи, порівнюємо, намагаємося щось угрупувати за якимось спільними ознаками.

Ці операції мислення ми застосовуємо саме під час роботи з інформацією. Ми її можемо отримувати усно, сприймаючи на слух. У такому випадку на нас впливає як зміст інформації, так і емоція, голос, експресія висловлення, з якою вона подається. Інший шлях – читання тексту. Воно також може відрізнятись за

своїм функціоналом. Наприклад, попереднє ознайомлення з текстом, оглядове. Для такого читання характерно звернення уваги на анотацію, висновки, ключові слова. Ознайомлювальне читання передбачає визначення основної ідеї тексту з метою прийняття рішення щодо подальшого, ґрунтовного вивчення інформації.

Робота із джерелами передбачає:

- 1.Конспектування** – виписки цитат, укладених в лапки, з посиланням на повний бібліографічний опис джерела та номер сторінки та може містити також парафраз і переказ ідей із джерела із зазначенням номерів сторінок і повним бібліографічним описом джерела.
- 2.Анотування** – процес аналітично-синтетичного опрацювання інформації, мета якого – отримання узагальненої характеристики документа, що розкриває логічну структуру і зміст. Анотації використовуються для стислої характеристики академічного тексту.
- 3.Парафраз** – це виклад тексту своїми словами. На відміну від анотації парафраз не завжди стискає інформацію. Можна передати зміст в тому ж обсязі, що і оригінальний текст, можна зменшити або збільшити його обсяг. Парафраз повністю повинен бути сформульований своїми словами і передавати сенс оригінального тексту.

Рис. 2. Види роботи з опрацювання наукових джерел

На рисунку 3 представлено рекомендації щодо якісного написання парафраз.

Як написати парафраз:

- 1.Прочитайте той матеріал, з якого ви плануєте зробити парафраз, і постарайтеся його як слід зрозуміти.
- 2.Знайдіть значення складних слів і зворотів в словниках та енциклопедіях; при необхідності підберіть синоніми; перебудуйте структуру фраз або абзаців.
- 3.Відкладіть текст в сторону і напишіть своїми словами зрозумілий вам сенс.
- 4.Ще раз переконаєтеся в тому, що ви переписали текст, не порушивши його сенсу і не втративши потрібної інформації.
- 5.Парафраз повинен вийти осмисленим. Відредагуйте його.
- 6.Вкажіть посилання на першоджерело!

Рис. 3. Рекомендації щодо написання парафраз

Поглиблене читання – це вже процес детального вивчення наукової інформації, яка подається в певному жанрі. На це варто звернути увагу. Якщо це тези – то вони не будуть ґрунтовно та послідовно розкривати сутність проблеми. Якщо це фахова стаття, то вона має свою структуру, згідно якою ми можемо зосередитися або на висвітленні актуальних джерел і досліджень щодо проблеми, яка розглядається, або на сутність ключових понять, які автор визначає, або на той матеріал, який є основним джерелом нового знання, тобто що саме пропонує автор статті.

Інший тип читання – аналітико-критичне, або творче. До такого типу читання нерідко відносять рецензування, написання критичних статей. Інколи рецензії стають публічними, з ними можна ознайомитися та вже зі змісту рецензії зробити належні висновки.

Під час написання курсової роботи слід враховувати специфічні дослідницькі методи цієї наукової галузі, з якої вона пишеться.

Якщо спеціальності педагогічні передбачають експериментальне дослідження, то для цього застосовуються емпіричні методи: опитування, анкетування, спостереження, різні творчі завдання, ігрові методи тощо. Якщо дослідження з галузі музичної освіти, хореографічної освіти, передбачає перевірку ефективності запропонованої методики, то завдання, питання анкет будуть містити мистецький матеріал. Можливе застосування звукової, або зорової анкети, що визначає асоціативну пам'ять, слухову пам'ять, образне мислення тощо.

Якщо дослідження є мистецтвознавчим, воно не передбачає застосування емпіричних педагогічних методів, і може цілком ґрунтуватися на таких методах, як: культуро-історичний метод, художня критика; метод створення інформаційно-джерельної бази архівних документів; порівняння в дослідженні мистецтва; бібліографічний метод, який, за поясненнями вчених О.Олексюк та В.Тушевої, (2020), може бути хронологічний, зворотно-хронологічний та порівняльно-

хронологічний; порівняльне мистецтвознавства (мистецька компаративістика, компаративістський метод); жанрово-стильовий; семіотичний, герменевтичний метод (метод герменевтичного кола), метод текстологічний та ін.

Застосування методів пов'язане з різновидами аналізу явищ мистецтва та мистецьких творів, їх застосування щодо хореографічних, музичних текстів, а також мистецько-педагогічних процесів (семіотичний аналіз, формально-стилістичний, атрибутивний, композиційний). Основним атрибутом застосування того або того дослідницького методу є художній образ твору як предмет мистецького дослідження.

Але в мистецтвознавстві можливе застосування й емпіричних методів. Навіть таких, як анкетування, спостереження, опитування, тестування. Цікавим є метод створення ментальних карт художнього смислу та засобів створення. Не можна не вказати на методи аналізу та узагальнення педагогічного досвіду. У межах досліджень з методики викладання емпіричні методи є дуже корисними. Вони надають нові знання щодо методів викладання, щодо особливостей сприйняття тих або тих засобів виразності, форми тощо.

Оцінювання захисту курсової роботи

Результати захисту курсової роботи з фаху оцінюються за національною шкалою та за шкалою ЄКТС та виставляються у відомості за підписом голови комісії. Розподіл балів представлено у таблицях 2. А, 2.Б.

Таблиця 2.А.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою		
		для диференційованого заліку		для заліку
90 – 100	A	5	відмінно	зараховано
82 – 89	B	4	добре	
74 – 81	C			
64 – 73	D	3	задовільно	
60 – 63	E			
35 – 59	FX	2	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни		не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Таблиця 2.Б

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Відмінно	90 – 100	A
Добре	82 – 89	B
	74 – 81	C
Задовільно	64 – 73	D
	60 – 63	E
Незадовільно з можливістю повторного складання	35 – 59	FX
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	0 – 34	F

Характеристики оцінювання відповідей та підготовленості курсової роботи під час захисту є такими:

Оцінка *«відмінно»* (90-100 балів) – ставиться у випадках, коли студент повно опрацював теоретичний, методичний, або нотний/хореографічний матеріал (у разі потреби) за темою, аудіозаписи, наукову літературу, грамотне склав план-проспект роботи, належно виконав роботу відповідно до вимог написання курсових робіт, підготував доповідь по темі і виступив на захисті, давши відповіді на усі запитання. Робота містить проблемно-пошукові аспекти, матеріал викладений логічно, текстовий та ілюстративний матеріали акуратно оформлені.

Оцінка *«добре»* (74-89 балів) – у випадках, коли студент достатньо повно опрацював теоретичний, методичний, або нотний/хореографічний матеріал за темою роботи, аудіозаписи, наукову літературу, грамотно склав план-проспект роботи, не допускав суттєвих недоліків у відповідях під час захисту, вірно використовував теоретичні положення й демонстрував володіння навичками при виконанні практичних завдань, належно виконав роботу в цілому, підготував доповідь за темою курсової роботи, виступив на захисті, але допустив неточності в процесі відповідей на запитання. Разом з тим матеріал викладений логічно, а сам текст оформлений акуратно.

Оцінка *«задовільно»* (60-73 бали) – у випадках, коли студент засвоїв лише основний матеріал, але погано орієнтувався в окремих положеннях, припускався помилок або неточностей у формулюваннях, порушував логіку та послідовність у викладенні програмного матеріалу та мав складнощі в процесі виконання практичних завдань. Студент частково опрацював джерела – теоретичний, методичний та нотний/хореографічний матеріал за темою роботи, аудіозаписи, наукову літературу, склав схематичний план-проспект роботи. Робота оформлена неакуратно.

Оцінка «незадовільно» з можливістю повторного складання (35-59 бали) – у випадках, коли студент демонстрував повне не володіння знаннями щодо значної частини програмного матеріалу, з великими труднощами виконував практичну роботу, яка потребувала осмислення, недбало опрацював наукову літературу, не вивчив теоретичний, методичний, нотний/хореографічний матеріал за темою курсової роботи, не написав плану роботи, під час викладу матеріалу, допускався суттєвих помилок, не відповів на жодне запитання.

У пропонованих Додатках представлено приклади заповнення титульних листів, імовірний план курсової роботи. А також правила оформлення літературних джерел за АРА стилем.

Література

1. Музично-педагогічні системи та концепції ХХ століття : підручник / [Ніколаї Г. Ю., Черкасов В. Ф. та ін.]; Вид.2-ге. - Львів : ЛНУ імені Івана Франка. – Харків, 2018. – 433 с.
2. Ніколаї Г.Ю. Теоретико-методологічні засади дослідження хореографічно-педагогічної освіти в Україні / Ніколаї Г.Ю., Реброва О.Є. // Мистецтво та освіта : науково-методичний журнал. - Вип. № 3 (81), 2016. – С. 6-12
3. Ніколаї Г. Ю. Теоретико-методологічні орієнтири танцювально-терапевтичних розвідок: європейський контекст / Г. Ю. Ніколаї, О. І. Медведєв // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: науковий журнал / ред. кол. : А. А. Сбруєва (голов. ред.) [та ін.]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка. – № 8 (72). – 2017. – С. 23–35.
4. Олексюк О.М., Тушева В.В. Методологія наукових досліджень у галузі мистецтвознавства та музичної педагогіки : навч. посіб. / О.М. Олексюк, В.В. Тушева. — Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. — 176 с.
5. Реброва О. Є. Методологія і методи досліджень педагогіки мистецтва. Навчальний посібник. Видання 3-є, перероблене, доповнене. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2023. 155 с.
6. Реброва О.Є., Ключова С.Д. Чинники розвитку інституту академічної доброчесності. Академічна доброчесність: виклики сучасності : збірник наукових есе учасників дистанційного етапу наукового стажування для освітян (Республіка Польща, Варшава, 10.08 – 18.09.2020) / Польсько-українська фундація «Інститут Міжнародної Академічної та Наукової Співпраці», Духовна Академія Університету Кардинала Стефана Вишинського, Фундація ADD. – Варшава, 2020. – С. 125-129..
https://www.iiasc.org/wp-content/uploads/2020/10/iiasc_academic_integrity_09_2020.pdf

7. Реброва, О., Линенко, А. Реброва, Г. (2022). Індивідуальне навчально-творче завдання у професійній підготовці здобувачів вищої освіти мистецьких та мистецько-педагогічних спеціальностей. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2022, № 3 (117). С. 273-288.
8. Реброва О.Є., Реброва, Г.О. (2018). Феноменологія міждисциплінарності та умови її застосування в підготовці майбутніх учителів художньої та гуманітарних спеціальностей. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : педагогіка. №3.С. 49-56. http://nbuv.gov.ua/UJRN/NZTNPU_ped_2018_3_8.
9. Рижко, О., (2016). Поняття, види, класифікації плагіату. Отримано із:Режим доступу: https://www.donnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/8/2019/08/Ponyattya_vidi_klasif.plagiatu.pdf
- 10.Цюра С. (2015). Методологія порівняльних педагогічних досліджень: принципи, особливості. Український педагогічний журнал. Київ. 4. С. 65–72.
- 11.Черкасов В.Ф. Основи наукових досліджень у музично-освітній галузі : [Підручник]. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, Харків : ФОП Озеров, 2017. 316.
- 12.Шип С.В. (2022).Теорія художніх стилів. Монографія. Одеса.
- 13.10.Types of Plagiarism [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://go.turnitin.com/posters/plagiarism-spectrum>. — Назва з екрана. — Дата перегляду: 23 верес. 2016 р.

ДОДАТКИ*Додаток А***ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ КУРСОВОЇ РОБОТИ**

Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»

Факультет музичної та хореографічної освіти

Кафедра _____

Курсова робота**з дисципліни**

на тему:

**РОЗВИТОК ХУДОЖНЬО-ОБРАЗНИХ УЯВЛЕНЬ
ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА**

Виконав: здобувач 3 року навчання
ОПП «Середня освіта (Музичне мистецтво)»
спеціальності 014 Середня освіта
(Музичне мистецтво)
денної/заочної форми навчання
Петренко Петро Петрович

Керівник: доктор педагогічних наук, професор
Ніколаї Г. Ю.

Одеса – 2020

Зразок оформлення змісту курсової роботи**Тема: Художньо-естетичне виховання школярів засобами музики
романтичного стилю**

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи проблеми художньо-естетичного виховання школярів.....	5
1.1. Актуальні проблеми художньо-естетичного виховання школярів	5
1.2. Художньо-естетичні властивості музики романтичного стилю.....	11
Висновки до розділу 1.....	16
РОЗДІЛ 2. Методичні аспекти художньо-естетичного виховання школярів..	18
2.1. Педагогічні аспекти застосування музики композиторів-романтиків в художньо-естетичному вихованні школярів.....	18
2.2. Музика композиторів романтиків як методичний резерв художньо- естетичного виховання школярів.....	22
Висновки до розділу 2.....	25
Висновки.....	27
Список використаних джерел.....	29
Додатки.....	31

Додаток В

Рекомендації з оформлення посилань в наукових роботах :

<https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/9d7ff55f-07dd-4067-9e9c-37da59690c36/content>

Науково-технічна бібліотека Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»

Рекомендації з оформлення посилань в наукових роботах: Стиль Американської психологічної асоціації (APA style)

Сфера застосування – суспільні науки (соціологія, право, психологія, історія тощо)

Цитування в тексті

APA стиль передбачає використання посилань у тексті роботи щоразу, коли ви цитуєте джерело, будь то парафраз, цитата всередині рядка чи блокова цитата. Внутрішньотекстове посилання містить інформацію про: автора праці (редактора/укладача/назву цитованого джерела, якщо автор відсутній), що цитується, рік видання та сторінковий інтервал (номери сторінок з яких наводиться цитата). Сторінковий інтервал дозволяється не вказувати, якщо ви не наводите цитату, а висловлюєте якусь ідею чи посилаєтесь на роботу в цілому.

Парафраз. Не береться в лапки. Прізвище(а) автора(ів) може з'явитися:

1) в самому реченні, тоді після нього у круглих дужках зазначається рік видання.

2) в дужках після парафрази разом із роком видання (через кому).

Наприклад:

У редакційно-видавничому процесі існує кілька етапів редагування (Тимошик, 2004).

За Тимошиком (2004) у редакційно-видавничому процесі існує кілька етапів редагування.

Обидва посилання вказують на те, що інформація, яка міститься в реченні може бути розташована у творі Тимошика, виданого 2004 року.

Науково-технічна бібліотека

Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»

Більш розгорнута інформація про згадане джерело буде міститися у списку використаних джерел.

Цитата всередині рядка. Береться в лапки. Прізвище(а) автора(ів) може з'явитися:

1) в самому реченні, тоді після нього у круглих дужках зазначається рік видання, а після цитати у круглих дужках зазначається сторінковий інтервал.

2) в дужках після цитати разом із роком видання та сторінковим інтервалом (через кому).

Наприклад:

Вордсворт (2006) заявив, що романтична поезія була відзначена як "спонтанний перелив сильних почуттів" (с. 263).

Романтична поезія характеризується "спонтанним переливом сильних

почуттів" (Вордсворт, 2006, с. 263). Обидва посилання вказують на те, що інформація, яка міститься в реченні розташована на сторінці 263 твору 2006 року, автором якого є Вордсворт. Більш розгорнуту інформацію про згадане джерело можна дізнатися зі списку використаних джерел.

Блокова цитата (складається з більше, ніж трьох рядків тексту). Подається в тексті з нового рядка з абзацним відступом для всієї цитати, не береться в лапки. Міжрядковий інтервал – подвійний. Після тексту цитати ставиться крапка і вказується вихідне джерело в дужках.

Науково-технічна бібліотека
Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»

Наприклад:

У галузі видавничої справи поняття «редагування» перш за все використовується для позначення видів роботи, безпосередньо пов'язаних з діяльністю органів друку. Сучасне редагування належить до сфери суспільно-культурної професійної діяльності, що спрямована на аналіз і вдосконалення мовних творів під час їх підготовки до відтворення засобами поліграфії, або до трансляції. (Хоню, 2006, с. 45) Якщо у внутрішньотекстовому посиланні ви зазначаєте назву джерела, тоді всі слова назви мають починатися з великої літери. Курсивом необхідно виділяти назви довгих творів (книги), **наприклад:** (*Українська Мова*, 2009, с. 6). Назви невеликих робіт (частини книги, статті) беруться в лапки, **наприклад:** ("Правопис слів іншомовного походження", 2009, с. 103).

Посилання на роботу кількох авторів (редакторів/укладачів)

Внутрішньотекстове посилання на роботу кількох авторів залежить від їх кількості:

1) **2-5 авторів.** У внутрішньотекстовому посиланні необхідно перерахувати прізвища усіх авторів (через кому). Перед останнім автором пишеться знак «&», якщо автори перераховуються в дужках, або слово «та», якщо автори перераховуються в реченні, а рік видання та сторінковий інтервал в дужках.

Науково-технічна бібліотека
Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»

Наприклад:

(Kernis, Cornell, Sun, Berry, & Harlow, 1993) або (Kernis, Cornell, Sun, Berry, & Harlow, 1993, р. 199)
(Бойко, Гречка, & Поліщук, 2010) або (Бойко, Гречка, & Поліщук, 2010, с. 5)
Результати дослідження Бойко, Гречки, та Павлюка (2010) підтверджують ... або Бойко, Гречка та Поліщук (2010) стверджують: "Біологія – це система наук..." (с. 5).

2) **6 авторів і більше.** У внутрішньотекстовому посиланні необхідно вказати прізвище першого автора та слово «та ін.».

Наприклад:

(Jones et al., 1998) або (Jones et al., 1998, р. 7)
(Бойко та ін., 2005) або (Бойко та ін., 2005, с. 10)
Результати дослідження Величко та ін. (2014) підтверджують ... або Величко та ін. (2005) стверджують: "Біологія – це система наук..." (с. 10).

Посилання на роботу під назвою

Якщо автора (редактора/укладача) праці великого розміру (наприклад, книги) встановити неможливо, тоді у внутрішньотекстовому посиланні після парафрази або цитати на місці автора необхідно вказати курсивом два слова назви праці.

Наприклад:

Згідно з останніми дослідженнями українська мова займає визначене місце серед сучасних мов світу (*Українська Мова*, 2009). Елкінс стверджує, що візуальні дослідження, як нова дисципліна, можуть бути "занадто легкими" (*Візуальні дослідження*, 2009, с. 63).

Науково-технічна бібліотека

Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»

Якщо автора (редактора/укладача) праці невеликого розміру (наприклад, статті, частини книги, веб-сторінки) встановити неможливо, тоді у внутрішньотекстовому посиланні після парафрази або цитати на місці автора необхідно вказати у лапках два слова назви праці.

Наприклад:

В українській мові розрізняють 6 голосних фонем ("Система голосних фонем", 2009)

"Фонетика як система матеріальних засобів мови – це набір звуків, наголосів й інтонацій" ("Система голосних фонем", 2009, с. 6).

Посилання на кілька робіт різних авторів (одночасно)

Якщо парафраз відноситься до кількох робіт різних авторів, тоді після парафрази необхідно вказати прізвище автора однієї книги і рік видання, та після знаку «;» вказати прізвище автора другої книги і рік видання.

Наприклад:

Чимало дослідників вважають літературне редагування одним з найважливіших етапів обробки тексту (Феллер, 2004; Різун, 2002).

Посилання на кілька робіт різних авторів з однаковими прізвищами

Якщо два або більше авторів мають однакові прізвища, у внутрішньотекстовому посиланні необхідно вказати також перші ініціали (або навіть повне ім'я, якщо різні автори мають однакові ініціали).

Наприклад:

Існують різні думки щодо наслідків клонування (Р. Міллер, 12; А. Міллер, 46). Хоча деякі медичні фахівці з етики стверджують, що клонування призведе до дизайнерських дітей (Р. Міллер 12), інші відзначають, що переваги медичних досліджень перевершують це міркування (А. Міллер 46).

Науково-технічна бібліотека

Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»

Упорядкування списку використаних джерел

Список використаних джерел розміщується в кінці роботи на окремій сторінці. Він надає інформацію, необхідну для того, щоб знайти і отримати будь-яке джерело, процитоване в тексті документа. Кожне джерело, процитоване в роботі має з'явитися у списку використаних джерел. Так само, кожен запис у списку використаних джерел має бути згаданим в тексті роботи.

Назва списку використаних джерел – Список посилань. Заголовок розміщується по центру звичайним накресленням, без лапок. Міжрядковий інтервал протягом списку – подвійний.

Цитований матеріал наводиться в алфавітному порядку за прізвищем автора (редактора/укладача, якщо немає автора). Якщо матеріал не має автора, його необхідно розподілити за першою літерою його назви. Якщо в бібліографічному описі зазначено кілька робіт одного й того ж автора, редактора або упорядника, тоді записи розташовуються в хронологічному порядку за роками видання в порядку зростання. Кожен бібліографічний опис джерела починається з нового рядка з вирівнюванням по ширині без відступів. Якщо бібліографічний опис джерела займає кілька рядків, тоді перший рядок опису вирівнюється по ширині без відступів, а наступні рядки – з відступом у 1,25 см.

Наприклад:

Benjamin, A. C. (1960). The ethics of scholarship: A discussion of problems that arise in its application. *Journal of Higher Education*, 31(9), 471-480.

Науково-технічна

бібліотека

Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»

Правила бібліографічного опису для списку використаних джерел

Якщо в публікації зазначено не більше семи авторів (редакторів/укладачів, якщо книга без автора), то у посиланні необхідно вказати усіх авторів (див. *бібліографічні описи книг з авторами*).

Якщо в публікації зазначено вісім та більше авторів (редакторів/укладачів), у посиланні необхідно перерахувати імена перших шести авторів, а потім вставити три крапки (...) та додати ім'я останнього автора (див. *бібліографічні описи книг з авторами*).

Назви книг, журналів зазначаються без скорочень.

Схема	Приклади
Книга: 1-7 авторів	<p>Прізвище1, Ініціали1, Прізвище2, Ініціали2, Прізвище3, Ініціали3, Прізвище4, Ініціали4, Прізвище5, Ініціали5, Прізвище6, Ініціали6, & Прізвище7, Ініціали7. (Рік). Назва книги: Підназва (номер видання). Місце видання: Видавництво.</p> <p>Bragg, S. M. (2010). <i>Wiley revenue recognition: Rules and scenarios</i> (2nd ed.). Hoboken, NJ: Wiley. Тимошик, М. В. (2004). <i>Видавнича справа та редагування</i>. Київ: Ін Юре. Hubbard, R. G., Koehn, M. F., Omstein, S. I., Audenrode, M. V., & Royer, J. (2010). <i>The mutual fund industry: Competition and investor welfare</i>. New York, NY: Columbia University Press. Шульгін, В., Слободяник М., & Павленко В. (2014). <i>Хімія</i>. Харків: Фоліо.</p>

Науково-технічна

бібліотека

Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»

Книга: Прізвище1, Ініціали1, Zinn, H., Konopacki, M., Buhle, P., Watkins, J.

8 і більше авторів	Прізвище ² , Прізвище ³ , Прізвище ⁴ , Прізвище ⁵ , Прізвище ⁶ , ... останнього Ініціали. (Рік). книги: (номер Місце Видавництво.	Ініціали ² , Ініціали ³ , Ініціали ⁴ , Ініціали ⁵ , Ініціали ⁶ Прізвище автора, Назва Підназва видання). видання:	Е., Mills, S., Mullins, J. W. ... Komisar, R. (2008). А <i>people's history of American empire: A graphic adaptation</i> . New York, NY: Metropolitan Books. Прусова, В. Г., Прихач, О. С., Довгань, К. Л., Остапенко, Г. Г., Бойко, С. О., Поліщук, О. О. ... Бондар, Г. Р. (2004). <i>Математика</i> . Київ: Освіта.
Книга за редакцією	Прізвище Ініціали. (Ред.). Назва книги: (номер Місце Видавництво.	редактора, (Рік). Підназва видання). видання:	McNamara, R. H. (Ed.). (2008). <i>Homelessness in America</i> . Westport, CT: Praeger Publishers. Ophir, A., Givoni, M., & Hanafi, S. (Eds.). (2009). <i>The power of inclusive exclusion</i> . New York, NY: Zone. Фіголь, Н. (Ред.). (2009). <i>Українська мова</i> . Київ: НТУУ «КПІ». Прусова, В. Г., Прихач, О. С., Довгань, К. Л., Остапенко, Г. Г., Бойко, С. О., Поліщук, О. О. ... Бондар, Г. Р. (Ред.). (2004). <i>Математика</i> . Київ: Освіта.
Книга: організація як автор	Назва (Рік). Назва Підназва видання). Місце Видавництво. <i>*якщо це доречно</i>	організації. книги: (номер (Номер видання):	Peace Corps. (2006). <i>A life inspired</i> . Washington, DC: Author. Організація ветеранів України. (1995). <i>Звитяжниця: Жінки - Герої Радянського Союзу в боях за Україну в роки Великої Вітчизняної війни</i> . Київ: Україна.

Науково-технічна

бібліотека

Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»

Книга без автора	Назва (Рік). видання). Видавництво.	Підназва. (номер Місце	<i>Twenty-four hours a day</i> . (2010). Miami, FL: BN Publishing. <i>Українська мова</i> . (2009). Київ: НТУУ «КПІ».
Частина книги	Прізвище глави, Ініціали. Назва глави:	автора (Рік). В Підназва.	Grosman, D. (2009). Writing in the dark. In T. Morrison (Ed.), <i>Burn this book</i> (pp. 22-32). New York, NY: HarperCollins Publishers.

	Ініціали редактора або (відповідальність*), <i>Назва книги:</i> (номер (сторінковий інтервал). видання: Видавництво. <i>*скорочено</i>	Прізвище укладача <i>Підназва</i> видання). Місце	Farrell, S. E. (2009). Art. In D. Simmons (Ed.), <i>New critical essays on Kurt Vonnegut</i> (p. 91). New York, NY: Palgrave Macmillan. Балашова, Є. (2014). В Стратегічні дослідження. А. Сухоруков (Ред.), <i>Пріоритети інвестиційного забезпечення</i> (2-ге вид.). (с. 5-9). Київ: Наукова думка.
Багатотомні видання	Прізвище багатотомної редактора, (Ред.). (Рік). <i>Назва багатотомної Підназва</i> видання). Місце Видавництво.	Прізвище автора праці, & Прізвище Ініціали <i>Назва праці:</i> (номер (Діапазон видання):	Milton, J. (1847). <i>The prose works of John Milton</i> (Vol. 1-2). Philadelphia, PA: John W. Moore. Олійник, Б. , & Шевчук, С. (Ред.). (2006). <i>Вибрані твори</i> (Т. 1-2). Київ: Українська енциклопедія.

Науково-технічна

бібліотека

Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»

Багатотомне видання (окреми й том)	Прізвище автора тому, Ініціали. (Рік). Назва тому: Ініціали редактора <i>Назва праці:</i> (номер видання). тому, (Інтервал). видання: Видавництво.	Прізвище автора тому, Назва Підназва. Прізвище (Ред.), <i>багатотомної</i> (номер сторінковий Місце	Niehuis, S. (2008). Dating. In J. T. Sears (Ed.), <i>The Greenwood encyclopedia of love</i> (Vol. 6, pp. 57-60). Westport, CT: Greenwood. Олійник, Б. (2006). <i>Переклади. Публіцистика</i> . Д. Павличко (Ред.), <i>Вибрані твори</i> (Т. 2, с. 60-61). Київ: Українська енциклопедія.
Автореферат або дисертація	Прізвище, (Рік). <i>Назва Підназва.</i> (Тип з вказівкою ступеня Університет, в якому захищено Місто.	Ініціали. <i>роботи:</i> роботи наукового автора). дисертацію,	Mylott, E. (2009). <i>To flatten her sphere to a circle, mount it and take to the road: The bicycle</i> . (Master's thesis). University at Albany, State University of New York, Albany. Саленко, О. (2001). <i>Наукові основи вискоєфективного гідро різання</i> . (Дис. канд. техн. наук). Національний Технічний Університет України "Київський Політехнічний Інститут", Київ.
Матеріали конференції	Прізвище, (Рік). Відомості	Ініціали. <i>виступу,</i> про	Josang, A., Maseng, T., & Knapskog, S. J. (Eds.). (2009). <i>Identity and privacy in the Internet age, 14th Nordic conference on secure IT systems,</i>

енцій	конференцію. видання: Видавництво.	Місце	<i>NordSec 2009</i> . Heidelberg, Germany: Springer Berlin. Поліщук, О. (Ред.). (2008). <i>Інженерія програмного забезпечення</i> , Матеріали конференції молодих вчених. Київ: Наука.
Закони, статuti, накази	Назва закону або статуту або закону § розділу номер (Рік затвердження).	або наказу. Номер статті.	Serve America Act. 42 U.S.C. § 12501et seq. (2009). Про Національну поліцію. № 580-VIII § розд. II ст. 6. (2015).

Науково-технічна

бібліотека

Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»

Урядові публікації	Назва органу. (Рік). Підзаголовок. публікації: Видавець.	офіційного Назва документа: Місце	U.S. Department of Justice, Federal Bureau of Investigation. (2009). <i>The FBI story</i> . Washington, DC: GPO.
Патент	Прізвище винахідника, (Рік публікації). патенту*. видання: відомство. *вказати країну	Ініціали. Номер Місце Патентне	Le Van Meautte, V. (2003). U.S. Patent No. 6,601,955. Washington, DC: U.S. Patent and Trademark Office. Мацко, Г. (1999). Патент України 26933. Київ: Державне патентне відомство України.
Стаття з журналу	Прізвище, (Рік). Підназва. журналу, інтервал.	Ініціали. статті: Назва Номер сторінковий	Benjamin, A. C. (1960). The ethics of scholarship: A discussion of problems that arise in its application. <i>Journal of Higher Education</i> , 31(9), 471-480. Роїк, М. (2014). Сучасний стан реєстрації представників роду <i>Salix</i> . <i>Біоенергетика</i> , 1(5), 21-23.
Стаття з газети	Прізвище, (Дата статті: газети, інтервал).	Ініціали. Назва Назва сторінковий	Itzkoff, D. (2010, March 31). A touch for funny bones and earlobes. <i>New York Times</i> , p. C1. Ali, A. H. (2010, April 27). 'South Park' and the informal Fatwa. <i>Wall Street Journal</i> , p. A17. Лиховид, І. (2016, Січень 15). Медичний прорив. <i>День</i> , с. 2.
Звіт з науково дослідної роботи	Прізвище, (Рік). Підназва звіту). Видавець.	Ініціали. роботи: (номер видання):	Rowe, I.L., & Carson, N.E. (1981). <i>Medical manpower in Victoria</i> (4). East Bentleigh (AU): Monash University, Department of Community

	Practice. Нелін, Є.Н. (2011). <i>Високовибірні резонансно тунельні кристалоподібні пристрої обробки сигналів</i> (2332-п). Київ: НТУУ "КПІ".
--	---

Науково-технічна

бібліотека

Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»

Електронні ресурси	БО Відновлено з doi: * за наведеними (книги, газети і відомостей видання видавництва)	документа*. http: або прикладами вище журналу, але без місце і	Ingwersen, P. (1992). <i>Information retrieval interaction</i> . Retrieved from http://www.db.dk/pi/iri Musés, C. A. (Ed.). (1961). <i>Esoteric teachings of the Tibetan Tantra</i> . Retrieved from http://www.sacred-texts.com Дахно, І. (2014). <i>Право інтелектуальної власності</i> . Київ: ЦУЛ. Відновлено з http://culonline.com.ua/full/959-pravo-intelect vlasn_dahnopdf.html Itzkoff, D. (2010, March 31). A touch for funny bones and earlobes. <i>New York Times</i> , p. C1. Retrieved from www.nytimes.com Лиховид, І. (2016, Січень 15). Медичний прорив. <i>День</i> , с. 2-3. Відновлено з http://www.day.kiev.ua/ru/article/den-ukrainy/medicinskiy-proryv Hsueh, C. (2010). Weblog-based electronic portfolios. <i>Educational Technology Research</i> , 58(2), 11-27. doi:10.1007/s11423-008-9098-1

Детальніше про АРА стиль за посиланнями:

•Бібліотека університету штата Нью-Йорк в Олбані:

<http://library.albany.edu/cfox>

•Лабораторія університету Пердью:

<https://owl.english.purdue.edu/owl/resource/664/01/>

Укладач: Юлія Корян